

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 17.12.2001
KOM(2001) 772 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO

EU:n ja Venäjän yhteistyö ympäristöalalla

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä.....	3
Johdanto	4
1. Ympäristötoimien hyödyt Venäjälle	5
2. Ympäristön tila Venäjällä	6
3. Talous.....	7
4. Ympäristöalan yhteistyön nykyinen kehys	8
5. Vuoropuhelun vahvistaminen: tärkeimmät päämäärät.....	10
5.1. Tavoitteet	10
5.2. Välineet	10
6. Ehdotus yhteiseksi asialistaksi	11
7. Vuoropuhelun käymiseksi ehdotetut järjestelyt.....	14
8. Päätelmät ja jatkotoimet.....	15
LIITE: EU:n APU VENÄJÄLLE YMPÄRISTÖALALLA	16

TIIVISTELMÄ

Toukokuun 17. päivänä 2001 pidetyssä EU:n ja Venäjän välisessä seitsemännessä huippukokouksessa vahvistettiin molempien osapuolten sitoutuminen pitkän aikavälin strategiseen kumppanuuteen, jolla pyritään edistämään yhteisten arvojen pohjalta talouskasvua ja vaurautta, sosiaalista kehitystä ja ympäristön puhtautta sekä vahvistamaan turvallisuutta ja vakautta Euroopassa. Huippukokouksessa toistettiin molempien osapuolten voimakas mielenkiinto syventää yhteistyötä ympäristöalalla. Nämä tavoitteet vahvistettiin 3. lokakuuta 2001 pidetyssä kahdeksannessa huippukokouksessa.

Tässä tiedonannossa esitetään komission ajatukset ja ehdotukset näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Siinä otetaan huomioon nykyinen ympäristöalan yhteistyö, joka perustuu vuonna 1997 voimaan tulleeseen EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen ja muihin poliittisiin kehyksiin. Tiedonannossa esitetään, että aika on kypsä nykyistä lähemmän ja paremmin yhteensovitetun kahdenvälisen vuoropuhelun kehittämiseksi ympäristöasioissa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen nojalla. Tällaisessa vuoropuhelussa olisi yhteinen strateginen asiasisältö, ja sen menettelyjä vahvistettaisiin. Tiedonanto rakentuu toukokuussa 2001 komissiolle toimitetussa EU:n ja Venäjän yhteistyötä ympäristöalalla koskevassa tiedonannossa (SEC(2001) 723) esitetyille ajatuksille. Siinä painotetaan erityisesti, että on tärkeää liittää ympäristöön ja talouteen liittyvät ja sosiaalialan tavoitteet kestävän yhteisen eurooppalaisen talousalueen rakentamiseen.

JOHDANTO

Göteborgissa kesäkuussa 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymässä EU:n kestävän kehityksen strategiassa *Kestävän kehityksen Eurooppa paremman maailman vuoksi* esitetään pitkän aikavälin visio, joka perustuu sen tunnustamiselle, että talouskasvun on tuettava yhteiskunnallista edistymistä ympäristöä vahingoittamatta, että sosiaalipolitiikka vahvistaa talouden toimintaa ja että ympäristöpolitiikan tulisi olla kustannustehokasta. Siinä korostetaan EU:n tärkeää asemaa kestävän kehityksen toteuttamisessa Euroopassa ja myös laajemmin maailmassa. Strategiassa yksilöidään kestävän kehityksen merkittävimmät uhat, joita ovat muun muassa ilmaston lämpeneminen, riskit kansanterveydelle, biologisen monimuotoisuuden ja maaperän häviäminen, liikenneturuukset, väestön ikääntyminen, köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen. Monet näistä kysymyksistä vaativat kansainvälisiä toimia. **Strategiassa pyydetään kehittyneitä maita johtamaan EU:n kanssa kehitystä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Siinä korostetaan, että EU:n sekä sisäisten että ulkosuhteiden politiikkojen on aktiivisesti tuettava muiden maiden ponnisteluja kehittyä entistä kestävämmällä tavalla.**

Euroopan unionin kestävän kehityksen strategia on osa unionin valmistautumista Johannesburgissa vuonna 2002 pidettävään kestävän kehityksen huippukokoukseen. Huippukokousta valmistellessaan EU on kannustanut Venäjää ja muita eurooppalaisia kumppaneitaan tehostamaan vuoropuhelua ja toimia seuraavissa asioissa:

- taloudellisen kehityksen perustana olevien luonnonvarojen suojelu
- ympäristöasioiden yhdistäminen köyhyyden poistamiseen
- maailmanlaajuistumisen ohjaaminen tukemaan kestävä kehitystä
- hyvän hallintotavan ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksien lisääminen.

EU:n ja Venäjän kumppanuus on sekä ympäristöön liittyvistä että taloudellisista syistä yhä tärkeämpää kestävän kehityksen toteutumiselle Euroopassa ja maailmassa. Ympäristöalan yhteistyön tarve kasvaa vakaasti EU:n laajetessa itään ja Keski- ja Itä-Euroopan ja Venäjän talouksien rakennemuutoksen edetessä.

EU:lla ja Venäjällä on vastassaan joukko yhteisiä maailmanlaajuisia, alueellisia ja rajat ylittäviä ympäristökysymyksiä, kuten:

- energian tuhlaileva käyttö ja ilmastonmuutos
- veden ja ilman saastumisesta aiheutuvat terveysriskit
- luonnonvarojen häviäminen ja jätehuolto, mukaan luettuna radioaktiivinen jäte
- ekosysteemien ja biologisen monimuotoisuuden häviäminen
- Itämeren, Barentsinmeren, Kaspianmeren ja Mustanmeren pilaantuminen.

Lisäksi EU on sitoutunut auttamaan Venäjää sen pyrkimyksissä voittaa perimänsä ympäristöongelmat ja suojella valtavia koskemattomia luontoalueitaan.

1. YMPÄRISTÖTOIMIEN HYÖDYT VENÄJÄLLE

Edistymisen ympäristöalalla on jo sinänsä tärkeää, mutta ympäristötoimilla saadaan aikaan myös merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä. Tehokkaat ympäristöpolitiikat ja -standardit

- parantavat talouden tehokkuutta ja nostavat tuottavuutta, esimerkiksi kannustamalla soveltamaan puhdasta ja nykyaikaista teknologiaa ja johtamistapaa
- helpottavat vientituotteiden pääsyä ulkomaisille markkinoille ja kohentavat ilmapiiriä ulkomaisille investoinneille
- tuottavat taloudellista hyötyä vähentämällä energian, veden ja raaka-aineiden tuhlausta
- vähentävät tulevia puhdistuskustannuksia sekä onnettomuusriskejä ja ympäristöön liittyviä tauteja, jotka aiheuttavat inhimillistä ahdinkoa, uudistusprosessin katkoksia ja tuottavuuden menetyksiä.

Tämä voidaan nähdä esimerkiksi seuraavilla kolmella alalla, joilla on Venäjälle erityistä merkitystä:

- **Energia:** Energiatehokkuutta parantamalla, energiaa säästämällä sekä energian tuotantoa ja jakelua tehostamalla muun muassa putkivuotoja vähentämällä voidaan saavuttaa valtavia taloudellisia ja ympäristöhyötyjä. Energiatehokkuutta parantamalla on mahdollista saavuttaa säästö, jonka suuruus vastaa Venäjän maakaasutuotantoa. Tämä tarkoittaa valtavaa määrää kasvihuonekaasupäästöjä, jotka voidaan vähentää ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Öljyvuotojen aiheuttama maaperän pilaantuminen sekä öljyn merikuljetusten vuotoriski ovat myös suuria ongelmia. Tuhlaileva energiajakelu kasvattaa osaltaan yhteiskunnallisia kustannuksia, kuten energiajakelun katkoksista talvella aiheutuvia kustannuksia.
- **Vesi:** Vesi on ihmisten ja ekosysteemien elämälle ja terveydelle ratkaisevan tärkeää, mutta se on myös menestyksekkään talouskehityksen perusedellytys. Monet teollisuudenalat, maatalous, matkailu ja kalastus ovat riippuvaisia tehokkaasta ja puhtaasta vedestä. Kustannukset katetaan vesipalveluissa tehottomasti, mikä on julkistaloudelle raskas taakka. Tehokasta toimintaa, kunnossapitoa ja infrastruktuuri-investointeja varten tarvittavat resurssit jäävät hankkimatta. Kalliin jätevedenpuhdistuksen tarvetta voidaan vähentää välttämällä veden pilaantumista.
- **Kauppa ja investoinnit:** Pääsy maailmanlaajuisille markkinoille edellyttää, että tuotetaan maailmanlaajuiset standardit – varsinkin ympäristöstandardit – täyttäviä tuotteita ja palveluja ja että saadaan kuluttajat vakuuttuneiksi siitä, että näitä standardeja noudatetaan. Venäjän talousohjelmassa painotetaan ulkomaisia sijoituksia houkuttelevien olosuhteiden luomisen tärkeyttä. Sijoittajat haluavat minimoida riskit ja epävarmuustekijät. Sijoittajat haluavat selkeän, vakaan ja tehokkaasti täytäntöönpannun sääntelykehyksen voidakseen luotettavasti arvioida ympäristövelvollisuutensa.

2. YMPÄRISTÖN TILA VENÄJÄLLÄ

On korostettava, että Venäjä on monin tavoin merkittävä eurooppalaisen ja maailmanlaajuisen ympäristön laadullinen edistäjä. Venäjän pinta-alasta 65 prosenttia on kokonaan taloudellisen toiminnan vaikutusten ulkopuolella ja valtavat alueet ovat lähestulkoon vailla ihmisen kosketusta. Venäjällä on 20 prosenttia maailman vesivaroista ja 22 prosenttia maailman metsistä. Tämän valtavan ympäristöpääoman säilyttäminen on tärkeä huolenaihe.

Kuitenkin Venäjällä on myös valtavia ympäristöongelmia. Venäjän virallisten lähteiden mukaan tiheään asutuilla kaupunki- ja teollisuusalueilla (10–15 prosenttia maan pinta-alasta) ympäristön tila on "hälyttävä".

- Kunnallinen vesijohtovesi on monissa kaupungeissa epäluotettavaa ja veden myös raskasmetalleista aiheutuva pilaantuminen on todellinen uhka. Kolmannes kaikista vesijohdoista ja 17 prosenttia viemäriputkista on vaihdettava kiireellisesti. Jäteveden määrä ylittää viemäriverkoston kapasiteetin 60 prosentilla.
- Teollisuuden ja kotitalouksien jäteveden käsittely on riittämätöntä Moskovassa ja muissa kaupungeissa. Myrkyllistä jätettä on jo kertynyt 1,8 miljardia tonnia, ja sitä kertyy lisää 108 miljoonaa tonnia joka vuosi.
- Teollisuuden ja ajoneuvojen päästöt aiheuttavat monissa kaupungeissa pahoja ilmansaasteita.

Terveystilanne on Venäjällä vakava huolenaihe. Raskasmetalleista ja muista myrkyllisistä aineista aiheutuvat taudit ja myrkytykset ovat merkittävänä tekijänä laskemassa elinajanodotetta, joka on miehillä nykyisin vain 58 vuotta. Nykyisen suuntauksen mukaan väkiluku laskee tämänhetkisestä 145 miljoonasta 135 miljoonaan vuoteen 2015 ja 100 miljoonaan vuoteen 2050 mennessä.

Maaperän huono ja kriittinen tila joillakin alueilla johtuu eroosiosta, humuksen vähenemisestä, aavikoitumisesta ja tulvista, suolan kertymisestä, nitrifikaatiosta sekä torjunta-aineiden, raskasmetallien ja radionuklidien aiheuttamasta saastumisesta.¹

Energian säästämahdollisuudet ovat laajat. Energiatehokkuutta parantamalla on mahdollista saada arviolta 400 miljoonan öljykvivalenttitonnin suuruiset hyödyt (vertailun vuoksi mainittakoon, että vuotuinen maakaasun tuotanto on 490 öljykvivalenttitonnia). Venäjän öljy-yhtiöt hukkaavat noin 20 miljoonaa tonnia öljyä vuosittain (viisi prosenttia pumpatusta kokonaismäärästä). Koko se raakaöljyn määrä, jonka Exxon Valdez päästi Alaskan vesistöön vuonna 1989, on pienempi kuin yhden päivän vuotuhukka Venäjän maaseudulla.

Monilla näistä ongelmista on rajat ylittävä tai maailmanlaajuinen ulottuvuus. Venäjä aiheuttaa seitsemän prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä mutta tuottaa vain yhden prosentin maailman BKT:stä. Itämeren, Kaspianmeren ja Mustanmeren epäpuhtauksien vähentäminen edellyttää EU:n ja Venäjän yhteisiä toimia. Ilmansaasteiden, kemikaalien ja vaarallisten aineiden – käytetyt ydinpolttoaineet ja radioaktiivinen jäte mukaan luettuina – valvonta edellyttää myös läheistä yhteistyötä ja tarjoaa molemminpuolisia hyötyjä. Eräässä viimeaikaisessa tutkimuksessa arvioidaan esimerkiksi, että EU:n ulkopuolisille maille (etenkin Venäjälle, Valko-Venäjälle ja Ukrainalle) aiheutuu ainakin 9,5 miljardin euron

¹ Country Profile of Russian Federation to the UN Commission on Sustainable Development, 1997.

arvoiset hyödyt vuosittain toimista, joita ehdokasmaat toteuttavat täyttääkseen EU:n direktiivien vaatimukset².

3. TALOUS

Venäjän BKT kasvoi vuosikymmenen kestäneen lähes keskeytyksettömän laskun jälkeen ensi kertaa vuonna 1999 3,5 prosenttia ja vuonna 2000 yli 8 prosenttia. Samana aikana teollisuustuotanto kasvoi noin 17 prosenttia. Kasvunopeuden odotetaan kuitenkin hidastuvan vuodesta 2001 alkaen: useimmissa ennusteissa kasvun arvioidaan laskevan 5–6 prosenttiin. Talouden alamäki vähentää saastemääriä, mutta niiden uskotaan kasvavan jälleen talouden laajetessa.

Käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat vuonna 2000 9 prosenttia. Kuitenkin 35 prosenttia väestöstä (50 miljoonaa ihmistä) elää toimeentulorajan alapuolella (alle 50 eurolla kuukaudessa). Keskimääräinen nimellispalkka vuoden 2001 puolivälissä oli 130 euroa kuukaudessa. Tämä rajoittaa ympäristöpalvelujen kustannusten kattamista käyttömaksuilla.

Vaikka valtion budjetti onkin tasapainossa vuosina 2001 ja 2002 (luonnos), siihen kohdistuu valtavia paineita erityisesti ulkomaanvelan hoidosta, joka vastaa noin kolmannesta ennustetuista budjettituloista vuonna 2001. Tämä rajoittaa ympäristöalan politiikan, instituutioiden ja voimaansaattamisen rahoitusta. Muita kuin valtion takauksia ei ole vuosiin ollut saatavilla ympäristöalan lainoille.

Julkisten ja yksityisten investointien taso on kriittisen alhainen. Teknologiseen ja hallinnon nykyaikaistamiseen on valtava tarve eritoten ympäristöalalla, jolle suuri osa tällaisesta tuesta on saatava ulkomailta. Joka tapauksessa ulkomaiset suorat investoinnit Venäjälle ovat sangen vähäiset verrattuna muihin voimakkaasti kasvaviin kansantalouksiin. Ulkomaiset suorat investoinnit Venäjälle olivat vuosina 1991–1999 noin 23 miljardia euroa (vertailun vuoksi mainittakoon, että Puolaan investoitiin vastaavasti 36 ja Kiinaan 340 miljardia euroa).

EU on Venäjän ylivoimaisesti suurin kauppakumppani, ja sen osuus on noin kolmannes Venäjän tuonnista ja viennistä. EU:n laajennuttua tämä osuus voi nousta jopa 50 prosenttiin. Venäjällä on EU:n kanssa suuri kauppaylijäämä. Venäjän energiavarat ovat erityisen tärkeit molemmille. Venäjän öljynviennistä 53 prosenttia ja maakaasun viennistä 62 prosenttia tuodaan EU:hun. Tämä vastaa 16 prosenttia EU:n öljynkulutuksesta ja 19 prosenttia EU:n maakaasun kulutuksesta. Nämä kasvavat kauppasuhteet kannustavat ympäristöstandardien yhdenmukaistamiseen.

Lyhyesti voidaan sanoa, että taloudellinen taustatuki ympäristönsuojelun tason parantamiselle Venäjällä on hyvin vaikea. Jos Venäjän yleisten makro- ja mikrotalouden olosuhteiden viimeaikainen kehitys jatkuu (käynnissä oleva luonnollisten monopolien uudistaminen mukaan luettuna), ympäristöalalla on mahdollista edistyä muun muassa seuraavilla aloilla:

- kansainvälisten rahoituslaitosten ja avunantajamaiden kanssa tehtävät esittelyinvestoinnit vesijakeluun ja muihin kunnallisiin palveluihin, energiatehokkuus, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen Kioton pöytäkirjan täytäntöönpanon myötä
- ympäristöjohtamisen varustaminen ja parantaminen erityisesti aloilla, jotka houkuttelevat kotimaisia ja ulkomaisia investointeja ja joilla toimitaan kansainvälisillä markkinoilla

² ECOTEC et al: "Benefits of Compliance with EU environmental acquis for the candidate countries".

- taloudelliset keinot ja kustannusten kattamismahdollisuuksien parantaminen.

4. YMPÄRISTÖALAN YHTEISTYÖN NYKYINEN KEHYS

Kölnissä kesäkuussa 1999 kokoontunut valtioiden ja hallitusten päämiesten Eurooppa-neuvosto hyväksyi **Venäjää koskevan Euroopan unionin yhteisen strategian**, jonka kappaleessa *Yhteiset haasteet Euroopassa* todetaan seuraavaa: "Ympäristö on Venäjän kansan ja Euroopan unionin yhteistä omaisuutta. Kestävä luonnonvarojen käyttö, ydinjätehuolto ja erityisesti rajat ylittävän ilman ja veden saastumisen torjuminen ovat ensisijaisen tärkeitä kysymyksiä tässä yhteydessä."

Ympäristö on yksilöity ensisijaiseksi toiminta-alaksi myös yhteistyö- ja kumppanuussopimuksessa. Vuoropuhelua käydään mainitun sopimuksen nojalla perustetussa ympäristöä, energiaa ja ydinturvallisuutta käsittelevässä alakomiteassa. **Venäjän federaation kanssa on sovittu yhteisestä työohjelmasta**, jonka ensisijaiset aihealueet ovat seuraavat:

- ympäristöstandardien ja -lainsäädännön yhdenmukaistaminen
- raja-alue- ja alueelliset aloitteet (mukaan luettuina Mustanmeren ja Itämeren alueet)
- ympäristöinvestointien edistäminen Venäjällä
- ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen yhdenmukaistaminen
- yhteistyö ympäristönsuojelun valvonnan ja raportoinnin alalla
- ilmastonmuutos ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
- ydinlaitosten turvallisuus ja radioaktiivisen jätteen hallinta
- monialaiset kysymykset, kuten yleisen tietoisuuden parantaminen, ympäristöasioiden yhdentäminen muihin aloihin, institutionaalisten valmiuksien parantaminen.

EU:n ja Venäjän välisessä huippukokouksessa toukokuussa 2001 sovittiin yhteisen korkean tason ryhmän perustamisesta yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen puitteissa. Tavoitteena on kehittää **yhteisen Euroopan talousalueen** käsitettä. Parhaillaan keskustellaan siitä, mitkä alat tällä aloitteella voitaisiin kattaa. Korkean tason ryhmän, jossa puhetta johtavat komissaari Christopher Patten ja varapääministeri Viktor Khristenko yhdessä, ensimmäinen kokous on määrä pitää vuoden 2001 loppupuolella.

Ympäristö ja energiatehokkuus olivat yksi neljästä alasta, joita asiantuntijat analysoivat **EU:n ja Venäjän välisen energia-alan vuoropuhelun** valmisteluvaiheen aikana. Vuoropuhelu aloitettiin Pariisissa lokakuussa 2000 pidetyssä EU:n ja Venäjän huippukokouksessa, ja sen tarkoituksena on käynnistää EU:n ja Venäjän välinen energiakumppanuus yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen puitteissa. Jotta aloitteen virallistaminen sujuisi nopeasti, Venäjän presidentti Vladimir Putin nimitti varapääministeri Viktor Khristenkon Venäjän edustajaksi ja komission puheenjohtaja Romano Prodi nimitti vastaavasti komission edustajaksi energian ja liikenteen pääosaston pääjohtajan Francois Lamoureux'n.

Vuoropuhelu tarjoaa kehyksen, jossa voidaan yhdessä tarkastella kaikkia yhteisen edun mukaisia kysymyksiä energia-alalla ja keskustella niistä. Tällaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi yhteistyö energian säästämiseksi, tuotannon ja kuljetuksen infrastruktuurin

järkeistäminen, eurooppalaiset investointimahdollisuudet sekä suhteet tuottaja- ja kuluttajamaiden välillä. Yleisenä päämääränä on parantaa suhteita energia-alalla samalla varmistuen, että noudatetaan energiamarkkinoiden avaamiseen ja yhdistämiseen pyrkivää politiikkaa. Tässä aloitteessa komissio toimii lähinnä välittäjänä investointimahdollisuuksien parantamiseksi Venäjän energiasektorin infrastruktuuriin, energiatehokkaan ja ympäristöystävällisen teknologian edistämiseksi ja energian säästämisen kannustamiseksi Venäjällä.

Komissio antoi 15. toukokuuta 2001 tiedonannon EU:n ja Venäjän välisestä vuoropuhelusta energia-alalla (SEC(2001) 712/5) ja siinä saavutetusta edistymisestä.

Vuoropuhelun osapuolet tekivät asiantuntijoiden kesäkuussa 2001 laatimista neljästä raportista yhteenvetoraportin, joka toimitettiin Brysselissä lokakuussa 2001 pidetylle EU:n ja Venäjän huippukokoukselle. Tässä raportissa esitellään useita aloja, joilla voitaisiin edistyä lyhyellä aikavälillä, ja osoitetaan useita tärkeitä kysymyksiä, joita on vielä tutkittava uusien yhteyksien avulla ja joiden teknisiä ratkaisuja on vielä tarkasteltava ennen kuin edistystä voidaan saavuttaa.

EU:n avunanto Venäjälle kanavoidaan lähinnä **Tacis-ohjelman** kautta. Ympäristö ei toistaiseksi ole Venäjän kansallisen Tacis-ohjelman kolmen painopistealueen joukossa. Siitä tuetaan kuitenkin useita hankkeita, joista saadaan myös ympäristöetuja (esimerkiksi parhaillaan harkitaan kunnallispalvelujen, erityisesti Pietarin jätevedenpuhdistamon, yhteisrahoitukseen osallistumista vuosiksi 2002–2003 laaditusta Venäjän kansallisesta maaohjelmasta). Ympäristöhankkeita, joihin Venäjä osallistuu, tuetaan myös muista Tacis-ohjelmista, esimerkiksi alueellisesta ja raja-alueyhteistyöohjelmasta (katso **liite**, jossa luettelaa Tacis-ohjelmasta myönnetty ja muu EU:n apu Venäjälle ympäristöalalla).

Komissio työskentelee myös yhdessä Euroopan investointipankin (EIP), muiden kansainvälisten rahoituslaitosten ja avunantajien kanssa ympäristöinvestointien edistämiseksi Venäjällä. Tukholmassa maaliskuussa 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti yhteisö antaa Euroopan investointipankille takuut, joiden turvin se voi myöntää lainoja valituille ympäristöhankkeille Itämeren reuna-alueilla Venäjällä, erityisesti Kaliningradin ja Pietarin alueilla. Euroopan investointipankki arvioi lainat tapaus kerrallaan. Niiden on oltava EU:n kannalta merkittäviä, ne rajoitetaan ohjeellisesti 100 miljoonan euron enimmäismäärään ja Venäjän on noudatettava kansainvälisiä rahoitusvelvoitteitaan, mukaan luettuina velvoitteet Pariisin klubille. EIP tekee yhteistyötä ja osallistuu yhteisrahoitukseen muiden kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa **pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden** kautta. Mainittu ympäristökumppanuus toimii kehyksenä painopistealueiden valinnalle, ja siihen osallistuvat komissio, kahdensivuliset ja monensivuliset avunantajat, kansainväliset rahoituslaitokset sekä Venäjä.

Venäjä on myös EU:n tärkeä kumppani **monenkeskisissä ympäristösopimuksissa, kansainvälisillä foorumeilla ja kansainvälisissä aloitteissa**, jotka liittyvät yhteisten ympäristöhaasteiden voittamiseen. Näitä ovat esimerkiksi:

- ilmastomuutosta koskeva YK:n puitesopimus ja Kioton pöytäkirja
- biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus
- Euroopan ympäristö -prosessi ja YK:n Euroopan talouskomission alueelliset sopimukset
- pohjoinen ulottuvuus, mukaan luettuna pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuus

- monenkeskinen Venäjän ydinturvallisuuden ympäristöohjelma (Multilateral Nuclear Environment Programme for Russia, MNEPR)
- aluemeret Itämeri (Helsingin yleissopimus), Mustameri (Bukarestin yleissopimus) ja Atlanti (OSPAR-yleissopimus) sekä alueelliset kalastusjärjestöt Itämeren ja Koillis-Atlantin alueella.

5. VUOROPUHELUN VAHVISTAMINEN: TÄRKEIMMÄT PÄÄMÄÄRÄT

5.1. Tavoitteet

Ympäristöalan vuoropuhelua Venäjän kanssa on mahdollista parantaa huomattavasti. Vaikka yksittäisissä kysymyksissä onkin käynnistetty arvokkaita aloitteita, se ei ole johtanut asiapitoiseen strategiseen vuoropuheluun. Nykyiset rakenteet tarjoavat riittävän mahdollisuuden kehittää tällaista vuoropuhelua, mutta on myös selvästi tarvetta laajempaan poliittiseen sitoutumiseen toteuttaa tällainen mahdollisuus kokonaisuudessaan. On oleellista tuoda vuoropuheluun molempien osapuolten tärkeimmät toimijat, koska ympäristöön vaikuttavat vastuualueet ovat Venäjän hallituksessa ja Euroopan komissiossa paljolti hajallaan.

Tärkein tavoite on näin ollen tehdä EU:n ja Venäjän välisestä vuoropuhelusta ympäristön ja kestävä kehityksen aloilla mahdollisimman sujuva ja kattava. Vuoropuhelussa olisi keskityttävä **yhteiseen asialistaan** aloista, joilla ympäristötoimet voivat olla parhaiten hyödyksi Venäjän laajoille talousuudistuksille ja päin vastoin.

5.2. Välineet

Nykyisiä rakenteita olisi kehitettävä vuoropuhelun vahvistamiseksi. Niillä olisi oltava seuraavat ominaisuudet:

- Rakenteiden olisi sisällyttävä yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen rakenteisiin.
- Rakenteiden olisi oltava pysyviä eli jatkuttava kerran tai kahdesti vuodessa pidettävien yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen alakomitean kokousten välillä.
- Rakenteiden olisi oltava joustavia ja reagointikykyisiä asiapitoisen keskustelun mahdollistamiseksi kaikista molemmille osapuolille huolta aiheuttavista aiheista.
- Rakenteet olisi sovittava hyvin yhteen, ja kaikkien asiaankuuluvien Venäjän ministeriöiden ja virastojen ja Euroopan komission pääosastojen olisi osallistuttava niihin, jotta voitaisiin varmistaa ympäristönsuojelun sisällyttäminen muihin politiikan aloihin. Painopisteen ollessa talouskysymyksiin liittyvissä asioissa talousuudistuksesta vastaavien ministeriöiden täysipainoisella osallistumisella on olennainen merkitys.
- Molempien osapuolten olisi myönnettävä rakenteille riittävät henkilöstö- ja rahoitusvoimavarat tehokkaan toiminnan varmistamiseksi.

6. EHDOTUS YHTEISEKSI ASIALISTAKSI

Yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen alainen sopimus yhteisestä työohjelmasta pysyy voimassa ja sen täytäntöönpanoa olisi jatkettava koko vuoropuhelun ajan. Sen kehittivät kuitenkin ympäristön pääosasto ja silloinen ympäristönsuojelun valtionkomitea vuonna 1999, minkä jälkeen sekä EU:ssa että Venäjällä on toteutettu merkittäviä organisaatioon ja politiikkaan liittyviä uudistuksia. Asialistan olisi näin ollen oltava laajempi ja strateginen, ja siinä olisi otettava huomioon tehdyt muutokset.

Tärkeänä lähtökohtana ovat Venäjän ympäristöpolitiikan ja voimavarojen hallinnan tavoitteet, jotka esitetään *Venäjän federaation keskipitkän aikavälin kehittämissuunnitelmassa (2002–2004)* seuraavasti:

- alueellisten ja maanlaajuisten ekosysteemien vakauden ja kestävän tasapainon säilyttäminen ja ylläpito osana maailmanlaajuisia ekologisia tasapainoa
- suotuisten ekologisten olosuhteiden luominen ihmisten elinympäristöä parantavana tekijänä
- ympäristöystävällisen talouden luominen haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi ja voimavarojen ja energian tehokkaan käytön varmistamiseksi
- biosfäärin yleisen kestävyysylläpito.

Keskipitkän aikavälin ensisijaisia toimia ovat:

- voimavaroja ja energiaa säästävät tekniikat, prosessit ja tuotteet
- talouden keinot, ympäristöstandardit, ympäristövalvonnan ja -tarkastusten parantaminen, ympäristöarvioinnit
- jätevedenpuhdistamojen rakentaminen ja korjaaminen, ilmansaasteiden vähentäminen
- "saastuttaja maksaa" -periaatteen soveltaminen, mukaan luettuna ympäristökustannusten sisällyttäminen hintoihin saasteverojen avulla
- uudet investointeihin kannustavat rahoitusmekanismit ja budjettinäkökohdat, ympäristöpolitiikan parantaminen ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi
- ympäristölle haitallisimpien teollisuudenalojen rakennemuutokset
- aktiivinen rooli kansainvälisissä prosesseissa.

Nämä tavoitteet ja painopisteet ohjaavat Venäjän kestävän kehityksen strategiaa, jota valmistellaan parhaillaan.

Yhteisessä strategisessa asialistassa olisi myös otettava huomioon EU:n painopisteet ja tavoitteet, jotka on yksilöity EU:n strategiassa *Kestävä kehitys paremman maailman vuoksi*. Näitä ovat erityisesti:

- ilmastomuutoksen rajoittaminen ja puhtaan energian käytön lisääminen
- kansanterveyteen kohdistuvien uhkien torjuminen

- luonnonvarojen vastuullinen hallinta
- liikennejärjestelmän ja maankäytön parantaminen
- köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen
- väestön ikääntymisestä johtuvien taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten käsittely.

EU:n kuudennessa ympäristöalan toimintaohjelmassa *Ympäristö 2010: Tulevaisuutemme valinta* yksilöidään neljä painopistealuetta, jotka ovat ilmastonmuutos, luonto ja biologinen monimuotoisuus, ympäristö ja terveys sekä luonnonvarat ja vesi. Lisäksi siinä esitetään seuraavat viisi tärkeintä tähän yhteyteen soveltuvaa poliittista lähestymistapaa:

- nykyisen ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon varmistaminen
- ympäristönäkökohtien sisällyttäminen kaikkiin asiaankuuluviin politiikan aloihin
- läheinen yhteistyö yritysten ja kuluttajien kanssa ratkaisujen löytämiseksi
- paremman ja helpommin saatavilla olevan ympäristötiedon varmistaminen kansalaisille
- nykyistä ympäristötietoisemman asennoitumisen kehittäminen maankäyttöpolitiikkaan.

Molempien osapuolten painopistealueiden pohjalta ehdotetaan, että vahvistetussa vuoropuhelussa keskityttäisiin seuraaviin asioihin:

Energian tehokas käyttö ja ilmastonmuutoksen torjunta: Energian tuotannon ja jakelun sekä energiavarojen käytön tehostaminen on avainasemassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä ja merkittävien taloudellisten hyötyjen tuojana. Venäjän federaatio korosti ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen osapuolten seitsemännen kokouksen päätöistunnossa (COP-7 Marrakechissa marraskuussa 2001), että kokouksessa saadut tulokset ovat avanneet tien sille, että kaikki maat – Venäjä mukaan luettuna – voivat ratifioida Kioton pöytäkirjan. Ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen ja Kioton pöytäkirjan täytäntöönpano on EU:n ja Venäjän yhteinen etu. Yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen alaisessa yhteistyössä olisi ilmastonmuutoksen alalla maksimoitava EU:n ja Venäjän välisen energia-alan vuoropuhelun tuottamia synergiaetuja. Vuoropuhelun tuloksilla pyritään houkuttelemaan investointeja Venäjän energiasektorille ja parantamaan energiatehokkuutta. Tässä suhteessa EU:n ja Venäjän välisen energia-alan vuoropuhelun olisi myös edistettävä yhteistoteutushankkeiden kehittämistä Venäjällä. Tehostetussa vuoropuhelussa olisi myös harkittava konkreettista yhteistoimintaa ilmastopuitesopimuksessa ja Kioton pöytäkirjassa annettujen sitoumusten panemiseksi täytäntöön, mukaan luettuina kasvihuonekaasujen valvonta- ja raportointivalmiuksia kehittävät toimet. Tämän pitäisi edistää sitä, että EU ja Venäjä voivat ratifioida Kioton pöytäkirjan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ja antaa EU:lle ja Venäjälle mahdollisuus osallistua Kioton mekanismeihin, erityisesti päästökauppaan ja yhteistoteutukseen. Tätä tarkoitusta varten olisi yhteistyössä kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa vahvistettava EU:n nykyisiä rahoitusvälineitä ja teknisen avun menetelmiä.

Kansanterveystilanteen parantaminen: Ympäristötoimien avulla voidaan tehdä paljon sellaisen terveysriskien vähentämiseksi, jotka uhkaavat erityisesti haavoittuvia ryhmiä, kuten lapsia ja köyhiä. Vesijakelujärjestelmän tila on ensisijainen huolenaihe: se on kriittinen monissa osissa Venäjää. On tärkeää toimia järjestelmän hallinnan ja kunnossapidon

parantamiseksi, rahoituksen uudistamiseksi ja kansanterveydelle aiheutuvien riskien vähentämiseksi. Vuoropuhelun olisi rakennuttava nykyisille aloitteille (esim. ympäristöministerien ja talousasioista vastaavien ministerien konferenssi Almatyssa vuonna 2000) ja hankkeille (Pietarin jätevedenpuhdistamo), mutta olisi myös asetettava uudet yhteiset tavoitteet erityisesti ilmanlaadun alalla.

Resurssikäytön tehostaminen – kauppa, investoinnit, teollisuuden uudelleen varustaminen ja jätehuolto: Tämä on toinen avainalue, jolla talouden ja ympäristön edut yhtenevät. Yhteistyössä olisi keskityttävä edistämään ympäristökustannusten sisällyttämistä hintoihin tukia vähentämällä, parantamaan kustannusten kattamista käyttömaksuin ja lisäämään taloudellisten välineiden käyttöä sekä edistämään "saastuttaja maksaa" -periaatteen soveltamista. Hyötyjä saadaan infrastruktuurin, energian ja raaka-aineiden käytön tehostumisen ja paremmista palveluista ja investoinneista syntyvien tulojen kautta sekä tehostamalla ympäristöpolitiikkaa ja parantamalla sen vaikutuksia.

Yhteistyössä olisi myös keskityttävä teollisuuden vanhentuneen teknologian ja prosessien korvaamiseen ja yritysten ympäristöjohtamisen parantamiseen liittyviin kysymyksiin. Tämä on erityisen tärkeää vaarallisten aineiden käsittelyn yhteydessä. Venäjällä on tulevana vuosina edessään valtava tehtävä: infrastruktuurin ja laitteiden nykyaikaistaminen talouden kaikissa osissa. Vanhan, ympäristöä pilaavan teknologian korvaaminen tuottaa huomattavia ympäristö- ja taloudellisia hyötyjä. Alhaisin kustannuksin toteutettavat parannukset yritysten ympäristöjohtamisessa parantavat myös ympäristönsuojelun tasoa.

Yksi tässä yhteydessä erittäin tärkeä asia on ydinvoimaloista ja ydinkäyttöisistä sukellusveneistä peräisin olevan käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen käsittely. Lounais-Venäjän jätteiden aiheuttamasta ympäristöuhasta arktisille merialueille on kirjoitettu paljon, mutta on olemassa myös muita alueita, joilla ongelmat ovat aivan yhtä vakavia, kuten esimerkiksi polttoaineen jälleenkäsittelylaitos Mayakissa sekä Krasnojarskissa ja Tomskissa sijaitsevat laitokset.

Vuoropuhelussa olisi myös otettava huomioon vaikutus, joka ympäristöstandardien parantamisella, yhdenmukaistamisella ja toteuttamisella on entistä myönteisempien olosuhteiden luomisessa kaupalle ja ulkomaisille investoinneille. Nämä keskustelut olisi liitettävä kehitteillä olevaan yhteiseen Euroopan talousalueeseen liittyvään yhteistyöhön.

Muut kysymykset: Vahvistetussa vuoropuhelussa olisi myös korostettava muita tärkeitä yhteistyöaloja. Tällaisia aloja ovat:

- **Ympäristöseuranta:** Venäjä johtaa Euroopan ympäristökeskuksen kanssa toteutettavaa yhteisaloitetta, joka koskee yleiseurooppalaisen ympäristöseurannan ja raportoinnin vahvistamista. Vastikään päätettiin, että ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuisia seurantaa (GMES) koskeva EU:n ja Euroopan avaruusjärjestön eurooppalainen hanke analysoidaan tarkkaan, jotta saadaan selville, olisiko sen yhteydessä olemassa yhteistyömahdollisuuksia Venäjän federaation, Euroopan unionin ja Euroopan avaruusjärjestön välillä.
- **Yleinen tietoisuus ja ympäristötieto**

- **Kansainvälinen yhteistyö ja monenkeskisten ympäristösopimusten täytäntöönpano:** Tähän olisi sisällytettävä Venäjän federaation ja alueellisten viranomaisten asema ja Venäjän ydinturvallisuuden ympäristöohjelman (Multilateral Nuclear Environment Programme for Russia, MNEPR) käynnistäminen mahdollisimman pian.
- **Pohjoinen ulottuvuus sekä Tonavan/Mustanmeren ja Kaspianmeren alueen yhteistyö**
- **Yhteistä etua koskevien luonnonvarojen kestävä käyttö.**

7. VUOROPUHELUN KÄYMISEKSI EHDOTETUT JÄRJESTELYT

Yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen alakomitean olisi jatkettava kokoontumistaan vähintään kerran vuodessa ja toimittava vahvistettua vuoropuhelua ohjaavana foorumina. Sen puheenjohtajuus olisi taattava ministeri- tai varaministeritasolla Venäjän puolelta ja pääjohtaja- tai varapääjohtajatasolla EU:n puolelta.

Venäjän ehdotuksen mukaisesti ehdotetaan, että perustetaan epävirallinen työryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti (2–3 kertaa vuodessa) vuoropuhelun jatkamiseksi alakomitean kokousten välillä. Tähän ryhmään sovelletaan yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen alakomiteassa sovittuja menettelyjä. Lisäksi voidaan järjestää joko väliaikaisia tai pitkällä aikavälillä toimivia erityisiä kokouksia käsittelemään erityiskysymyksiä. Tällaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi ilmastonmuutos ja pohjoinen ulottuvuus. Työryhmän puheenjohtajina toimisivat ympäristön pääosasto ja talouskehityksestä ja kaupasta vastaava ministeriö yhdessä.

Kaikkien asiaankuuluvien ministeriöiden tai virastojen ja pääosastojen yhteensovitetujen kantojen esittäminen kokouksissa on varsin tärkeää. Erityisesti yhteyksiä olisi parannettava muihin alakomiteassa käsiteltäviin politiikan aloihin (energia ja ydinturvallisuus). Talouskehityksestä ja kaupasta sekä luonnonvaroista vastaavien ministeriöiden, Roshydrometin ja energiaministeriön olisi oltava Venäjän puolelta tiiviisti mukana. EU:n puolelta tärkeitä osapuolia ovat ympäristöasioiden, ulkosuhteiden (mukaan lukien Euroopan komission edustusto Moskovassa), energian ja liikenteen, tutkimuksen ja aluepolitiikan pääosastot sekä EuropeAid-yhteistyötoimisto.

Kaikkien osapuolten olisi toiminnan tehokkuuden takaamiseksi annettava riittävät voimavarat ja osallistuttava ylemmän johdon tasolla.

Yksi epävirallisen työryhmän ensimmäisistä tehtävistä on ajantasaistaa yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen ympäristöä, energiaa ja ydinturvallisuutta käsittelevän alakomitean laatima Venäjän federaation yhteistyöohjelma.

EU:n ja Venäjän kahdenvälisen vuoropuhelun voimistamisen lisäksi olisi harkittava uusia lähestymistapoja monenkeskisen ympäristöyhteistyön vahvistamiseksi.

Venäjän alueellisella ympäristökeskuksella, jota Euroopan komissio ja Venäjän hallitus tukevat ja johon osallistuvat myös muut asianosaiset (kansalaisjärjestöt, yliopistomaailma, liike-elämä), voi olla tässä tehtävässä merkittävä asema.

8. PÄÄTELMÄT JA JATKOTOIMET

Vuoropuhelun tehostaminen ympäristöä ja kestäväää kehitystä koskevissa asioissa on olennainen osa yhteisiin arvoihin perustuvaa pitkän aikavälin strategista kumppanuutta, joka vahvistettiin Venäjän ja EU:n välisessä seitsemännessä huippukokouksessa toukokuussa 2001.

Täten ehdotetaan, että tässä tiedonannossa esitetyjä ajatuksia ja ehdotuksia kehitetään edelleen venäläisen osapuolen kanssa yhteisen asialistan ja menettelyjen laatimiseksi mahdollisimman pian.

LIITE: EU:n APU VENÄJÄLLE YMPÄRISTÖALALLA

Kansallinen Tacis-ohjelma – Venäjän federaatio

2000

- ympäristöstandardien yhdenmukaistaminen (2 miljoonaa euroa)

1999

- ympäristöseurantajärjestelmät Venäjällä (2,5 miljoonaa euroa)
- jätehuollon tuki Venäjällä (2,4 miljoonaa euroa)
- kemiallisten aseiden tuotantolaitosten rakenneuudistus (3 miljoonaa euroa)

1998

- tuki hätätilanteista ja teollisuusonnettomuuksien torjunnasta vastaavalle ministeriölle (3 miljoonaa euroa)
- luonnonvaroista vastaavan ministeriön neuvonta vesihuollon alalla (2,5 miljoonaa euroa)
- kemialliset aseet II (3,9 miljoonaa euroa)

1997

- ympäristöjohtamiskoulutus Volgan jokialueella – tuki Maailmanpankin ohjelmalle (2,9 miljoonaa euroa)
- metsäpalojen torjuntajärjestelmän parantaminen (1,95 miljoonaa euroa)
- kemialliset aseet I (3,9 miljoonaa euroa)

1996

- institutionaalinen tuki ympäristönsuojelun valtionkomitealle (2 miljoonaa euroa)

1995

- Baikaljärvi – ekologinen tiedotus ja yleinen tietoisuus (0,5 miljoonaa euroa)

Venäjän Tacis-ohjelman energia- ja ympäristöhankkeet

- öljyteollisuuden ympäristötoimintatavat (päätyi syyskuussa 2000)
- energiavarojen kehittämisen ja ympäristönsuojelun sääntely Timan–Pechoran alueella (käynnissä)

Erityistoimet Itämeren alueella – 2000

- Kaliningrad – jätehuolto (2 miljoonaa euroa)
- Peipsijärvi – ympäristöjohtaminen (2 miljoonaa euroa)

<u>Tacis-raja-alueohjelma</u>

2000

- Sortavalan jätevedenpuhdistamon kunnostus (4,5 miljoonaa euroa)

1998

- Kaliningradin veden laadun hoito (2,4 miljoonaa euroa)
- Patsojoen ympäristön laadun hoito (1,4 miljoonaa euroa)

1997

- Karjalan suojelualueiden hoito (3,5 miljoonaa euroa)
- Tulomajoen lohen istutus (1 miljoonaa euroa)

1996

Karjalan vedenjakelu ja jätevesihuolto (1,5 miljoonaa euroa)

Alueellinen Tacis-ohjelma (IVY:n alue)

2000

- Mustameri – tekninen apu (3 miljoonaa euroa)
- ympäristövalvonta-aloite (1,5 miljoonaa euroa)
- ympäristötieto ja -kasvatus sekä yleinen tietoisuus (3 miljoonaa euroa)

1999

- ympäristöpolitiikan ja kansallisten ympäristöalan toimintasuunnitelmien toteuttaminen – painopiste vesiasioissa (3 miljoonaa euroa)
- yhteinen jokialueen hallinta – valmiuksien kehittäminen, rajat ylittävät vesistöalueet (4 miljoonaa euroa)

1998

- yhteinen ympäristöohjelma – hankevalmistelu Maailmanpankin kanssa (5 miljoonaa euroa)
- uudet alueelliset ympäristökeskukset (REC), vaihe 3, mukaan luettuna Venäjän alueellinen ympäristökeskus REC-Russia (3,1 miljoonaa euroa)

Vuodesta 1994 Tacis-ohjelmasta on myönnetty tukea yhteensä 19,5 miljoonaa euroa ympäristöalan tutkimus- ja kehityshankkeisiin kansainvälisen tiede- ja teknologiakeskuksen kautta.

Pienten hankkeiden Tacis-ohjelma

2000

- kunnallisten investointien tukiohjelma: institutionaaliset valmiudet ja hankevalmistelu kansainvälisten rahoituslaitosten hankkeita varten vesijakelun ja viemäroinnin, kaukolämmityksen ja jätehuollon aloilla (4,5 miljoonaa euroa)
- politiikkoja koskeva neuvontaohjelma: lyhyen aikavälin poliittinen ja oikeudellinen neuvonta korkean tason päätöksentekooelimille, mukaan luettuina yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen täytäntöönpano ja ympäristöpolitiikka (6,2 miljoonaa euroa)

Tacis Bistro -ohjelma

1999

- Tverjoki – taloudellinen väline (97 000 euroa)
- Astrakhan – sammenkasvatuksen tutkimus (75 000 euroa)
- Chuvashnia – vaarallisten kemikaalien kierrätys (98 000 euroa)
- Moskovan alue – öljypäästöjen vähentäminen/torjunta (99 000 euroa)
- valtion ympäristötutkimusvirasto – koulutus (97 000 euroa)
- Moskovan alue – ympäristön tilan parantaminen entisillä sotilasalueilla (96 000 euroa)
- Pohjois-Kaukasus – ympäristön parantaminen terveydenhoitokeskuksessa (95 000 euroa)

Tacis-ydinturvallisuusohjelma Venäjää varten

Tacis-ohjelmasta tuetaan myös Venäjän federaation alueella sijaitsevien ydinvoimaloiden ja muiden siviilikäytössä olevien ydinlaitosten turvallisuuden parantamista. Tästä ohjelmasta tuetaan ydinpolttoainekiertoa osallistuvia laitoksia ja jätehuoltolaitoksia.

Ympäristöasioiden pääosasto on tukenut monia radioaktiivisia jätteitä koskevia tutkimuksia, jotka on tehty Luoteis-Venäjällä sekä Mayakin, Krasnojarskin ja Tomskin alueella.

Yhteisön ulkopuolisia maita koskeva Life-ohjelma (Pietari, Kaliningrad)

1999

- biologisen monimuotoisuuden toimintaohjelma (220 000 euroa)
- jätevesien rajoitukset Helsingin komission suositusten mukaisesti (141 000 euroa)
- luonnonvaraisten eläinten ja elinympäristöjen säilyttäminen, Leningrad (173 000 euroa)
- ympäristöauditointi Pietarissa (220 000 euroa)

1998

- metsien tutkimus- ja seurantajärjestelmä (210 000 euroa)
- suodattumisesta johtuva Itämeren pilaantuminen, Pietari (201 000 euroa)